

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Baltų ir slavų kalbų leksiniai santykiai	Filologija 04H	Filologijos	Baltistikos
Studijų būdas	Valandų skaičius	Studijų būdas	Valandų skaičius
paskaitos	10	konsultacijos	20
savarankiškas darbas	150	seminarai	20

Kreditai 5

Dalyko anotacija

Tai kursas, kur nagrinėjami baltų ir slavų kalbų leksiniai santykiai. Didžiausias dėmesys skiriamas skolinčiai leksikai, ypač lietuvių kalbos slavizams.

Indigeni leksika. Bendrosios baltų ir slavų kalbų leksikos klotas: etimologijos problema; fonologinių atitikmenų struktūra.

Indigeni leksika ir skoliniai. Skolintinės leksikos klasifikacija. Teorinės skolinimosi prielaidos. Skolinių integracijos teoriniai principai. Kalbos, kuri skolina, ir kalbos, kuri skolinasi, vaidmuo skolinių integracijos procese. Metodiniai skolinių integracijos tyrimo principai. Fonologinė skolinių integracija. Morfologinė skolinių integracija. Semantinė skolinių integracija.

Skolintinė leksika: baltizmai slavų kalbose: paplitimas, fonologinė ir morfologinė struktūra. Semantiniai faktoriai.

Skolintinė leksika: slavizmai lietuvių kalboje. Lietuvių kalbos slavizmų tyrimo apžvalga. Slavizmų tyrimo kryptys: senųjų raštų slavizmai; tarmių slavizmai. Slavizmų tyrimų problematika: slavizmų etimologija, slavizmų chronologija, slavizmų chronologiniai sluoksniai. Seniausių skolinimosi santykių problema. Slavizmų pateikimo problema Lietuvių kalbos žodyne ir tarmių žodynuose.

Slavizmų integracijos procesai. Fonologinė slavizmų integracija. Sinchroninė sistema: sinchroninės integracijos taisyklės. Slavizmų ir indigenios leksikos fonologinių posistemių santykis. Diachroninė sistema: integracijos taisyklių rekonstrukcija ir raida. Fonologinės slavizmų integracijos tyrimų reikšmė vokalizmo ir konsonantizmo sistemų rekonstrukcijai. Morfologinė slavizmų integracija. Sinchroninė sistema: sinchroniniai integracijos dėsniniai. Vardažodžių ir veiksmažodžių morfologinė integracija. Diachroninė sistema: integracijos taisyklių rekonstrukcija ir raida. Morfologinės slavizmų integracijos tyrimų reikšmė morfologinės sistemos rekonstrukcijai. Semantinės integracijos tyrimo principai.

Pagrindinė literatūra

Būga K., 1961, Rinktiniai raštai, III, Vilnius.

Brückner A., 1877, Die slavischen Fremdwörter im Litauischen, Weimar.

Fokos-Fuchs H., 1956, Aus dem Gebiete der Lehnbeziehungen, – ALAH, Budapest.

Kardelis V., 2003, Rytų aukštaičių šnektų slavizmų fonologijos bruožai, Vilnius.

Laučiūtė J., 2007, Baltiškos kilmės vardažodžių galūnių likimas šiaurės slavų kalbose, – Res humanitariae II, Klaipėda, p. 85–102

Лаучюте Ю. А., 1982, Словарь балтизмов в славянских языках, Ленинград.

Otrębski J., 1932, Wschodniolitewskie narzecze twereckie. Część III. Zapożyczenia słowiańskie. W Krakowie.

Range 1994 – Range, Jochen. Zur Erforschung des Lehngutes in den baltischen Sprachen. In: Linguistica Baltica 3. 211-231.

Skardžius P., 1998, Die slavischen Lehnwörter im Altlitauischen, - P. Skardžius, Rinktiniai raštai, 4, Vilnius.

Urbutis V., 1969, Dabartinės baltarusių kalbos lituanizmai, – Baltistica V(1), 15–29.

Urbutis V., 1992, Senosios lietuvių kalbos slavizmai, – Baltistica XXVII (1), 4–14.

Urbutis V., 1993, Senosios slavizmų kilmės įvairovė, – Baltistica XXVIII (1), 91–101.

Weinreich U., 1974, Languages in Contact: Findings and Problems, New York.

Die morphologische Adaptation der Lehnwörter im Russischen des 18. Jahrhunderts (Reihe XVI, Slavische Sprachen und Literaturen, Bd. 12), 1983.

Kalima J., 1956, Die slavische Lehnwörter im Ostseefinischen, Berlin.
Чекман В.Н., 1972, К проблеме литовско-белорусских лексических связей, - Blt VIII (2) 147-156.
Vaicekauskienė L., 2008, Naujųjų lietuvių kalbos svetimžodžių vartoseną ir norminimas.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	mokslo laipsnis	pedag. vardas	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Vytautas Kardelis	dr.	doc.	<p>Kardelis V., 2004, <i>Dėl šiaurės rytų vilniškių diferenciacijos</i>, – Baltistica XXXIX (2), Vilnius, p. 247–258.</p> <p>Kardelis V., 2005, <i>Dėl Palūšės arealo aukšutinio pakilimo balsių fonologinio statuso</i>, – Baltistica XL (1), Vilnius, p. 57–67.</p> <p>Kardelis V., 2006, <i>Šiaurės rytų vilniškių ploto sociolingvistiniai bruožai</i>, – Baltistica XLI (2), p. 233–243.</p> <p>Kardelis V., Navickaitė A., 2006, <i>Šiaurės rytų vilniškiai 1920–1930 m. Sociolingvistinės pastabos</i>, – Baltistica XLI (3), p. 489–496.</p> <p>Urbanavičienė, J., Kardelis V., 2006, <i>Rytų aukštaičių vilniškių ilgųjų balsių priegaidžių audicinis tyrimas</i>, – Acta linguistica lithuanica, t. 54, p. 63–82.</p> <p>Kardelis V., 2007, <i>Dėl vilniškių patarmės klasifikacijos</i>, – Baltistica XLII (2), 47–60.</p> <p>Kardelis V., 2007, <i>Dėl rytų aukštaičių vilniškių ir uteniškių patarmių ribos</i>, – Baltistica XLII (3), 457–467.</p>
Patvirtinta fakulteto taryboje 2009.05.29, protokolo Nr. 51			
Dekanas doc. dr. A. Smetona			